

29 mars 2017

MED BARNNA PÅ LAGET

Ellen Sandøe, Fagansvarlig, barn og unge, UNICEF Norge

unicef | for hvert barn

Foto: Ragnhild Fagerheim

På lag med barna

På barnas premisser.

Voksne inviteres inn i barnas verden

Med barna på laget

På voksnes premisser

Barna inviteres inn i voksnes verden

Foto: Framfylkingen.no

Barnekonvensjonen og medvirkning

Artikkel 12

- “1. Partene **skal garantere** et barn som er i stand til å danne seg egne synspunkter, retten til fritt å gi uttrykk for disse synspunkter i **alle forhold som vedrører barnet**, og tillegge barnets synspunkter behørig vekt i samsvar med dets alder og modenhet.
- 2. For dette formål skal barnet særlig gis anledning til å bli hørt i enhver rettslig og administrativ saksbehandling som angår barnet, enten direkte eller gjennom en representant eller et egnet organ, på en måte som er i samsvar med saksbehandlingsreglene i nasjonal rett.”

Artikkel 13

«1. Barnet skal ha rett til ytringsfrihet; denne rett skal omfatte frihet til å søke, motta og meddele opplysninger og ideer av ethvert slag uten hensyn til grenser, enten det skjer muntlig, skriftlig eller på trykk, i kunstnerisk form eller gjennom en hvilken som helst uttrykksmåte barnet måtte velge.

2. Utøvelsen av denne rett kan undergis visse begrensninger, men bare begrensninger som er fastsatt ved lov og som er nødvendige:

- a) av hensyn til andres rettigheter eller omdømme, eller
- b) for å beskytte nasjonal sikkerhet, offentlig orden (ordre public) eller offentlig helse eller moral.»

Fire overordnede, generelle prinsipper

- Ikke-diskriminering
- Liv og utvikling
- Barnets beste
- **Bli hørt - deltakelse**

Dynamisk og kontekstuell oppfølging

Eksempler:

- Helse og omsorgsdep.: Forslag til forskrift om barns rett til å samtykke til deltakelse i medisinske og helsefaglige forskningsprosjekter
- NOU 2016:16: Ny barnevernslov
Sjeldent eksempel på bruk av referansegruppe med barn i arbeidet med lovgivning

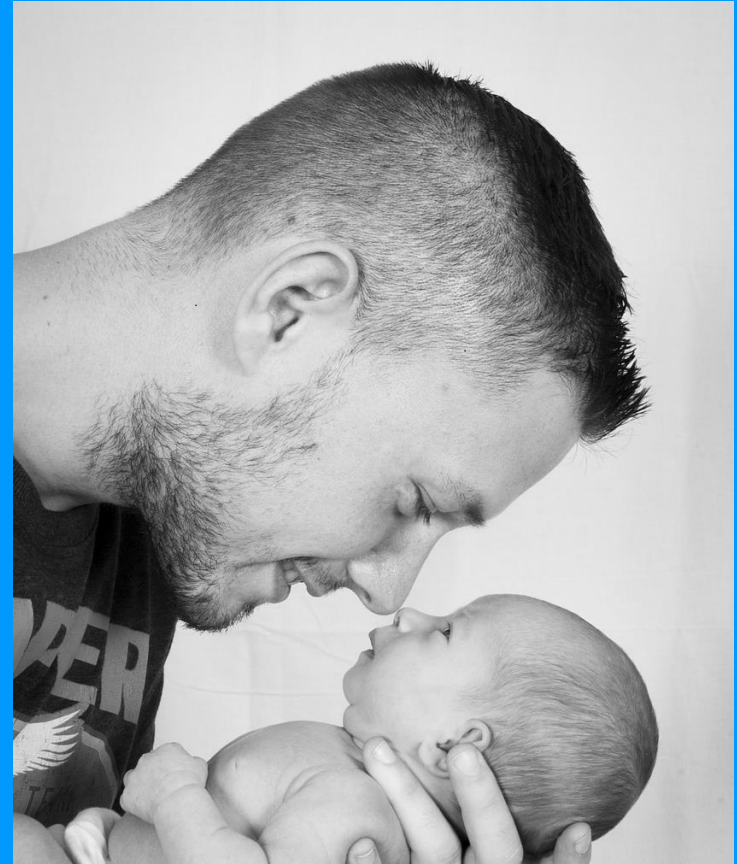
Grunnlag og betingelser

Forskning viser at barn kan danne seg egne synspunkter fra de er ganske små, selv om de ikke nødvendigvis er i stand til å uttrykke dem i ord.

En fullstendig gjennomføring av artikkel 12 forutsetter derfor anerkjennelse av og respekt for ikke-verbale former for kommunikasjon, herunder lek, kroppsspråk, ansiktsuttrykk og tegning og maling, som små barn gjerne viser sin forståelse og sine valg eller preferanser gjennom.

FNs barnekomité

Små barn er sosiale aktører fra fødselen av

Informasjon

Barn trenger informasjon for å kunne utøve sine rettigheter og danne seg meninger.

- Tilgjengelig
- Barnevennlig
- Kvalifisert personale
- Tilstrekkelig

BARNE- konvensjonen

Rettigheter i denne konvensjonen gjelder alle barn og unge under 18 år.

Alle barn har rett til beskyttelse mot **utnyttelse**.

Voksne skal gjøre det beste for barn.

Det er **ulovlig** når noen prøver å skade barns helse.

Foreldre har rett til å gi barna de råd de mener de trenger.

Alle barn har rett til et trykkelig og sunt hjem.

Alle barn har rett til et navn og til å høre sine foreldre og til å se dem.

Slik skal alle sørges for at barn får et godt liv med omsorg og beskyttelse som ikke er skadelig for dem.

Alle barn har rett til å bli hørt og at deres mening skal bli tatt på alvor.

Hvis barn og foreldre har forskjellige meninger, skal de snakke med hverandre og søke etter en løsning som er best for barnet.

Barn skal ikke **arbeide** eller tjene penger.

Alle barn har rett til å bli hørt og at deres mening skal bli tatt på alvor.

Alle barn har rett til å bli hørt og at deres mening skal bli tatt på alvor.

Alle barn har rett til å bli hørt og at deres mening skal bli tatt på alvor.

Alle barn har rett til å bli hørt og at deres mening skal bli tatt på alvor.

HVA BETYR DET?

Utsatt betyr at barnet er i fare for å bli skadet eller misbehandlet.

Utsatt betyr at barnet er i fare for å bli skadet eller misbehandlet.

WWW

Der er en forening som heter **Barnkonvensjonen**. Les mer på www.barnkonvensjonen.no eller www.ung.no.

Barnas Rettighetskort

15 kort med foto og tekst om rett til

- ✓ nok og riktig mat
- ✓ rent vann
- ✓ omsorg (familie)
- ✓ et sted å bo
- ✓ å gå på skole
- ✓ å leke
- ✓ beskyttelse
- ✓ å ha det trygt og godt (beskyttelse mot vold)
- ✓ å bestemme over sin egen kropp
- ✓ å tro på det de vil
- ✓ å si ifra og bli tatt alvorlig
- ✓ å hvile
- ✓ ekstra hjelp når de trenger det
- ✓ hjelp når de er syke
- ✓ Alle barn har de samme rettighetene

Ressurshäfte:

- ✓ Bakgrunnsinformasjon
- ✓ Tips til aktiviteter, litteratur og sanger
- ✓ Barnekonvensjonen

Med barna på laget – UNICEF for hvert barn

Barnehagen

...I all undervisningsammenheng, herunder i tidlig barndom, skal barna læres opp til å spille en aktiv rolle i et deltakende læringsmiljø.

(FNs barnekomité)

...Barnehagen skal være en kulturarena hvor barnet er medskaper av egen kultur.

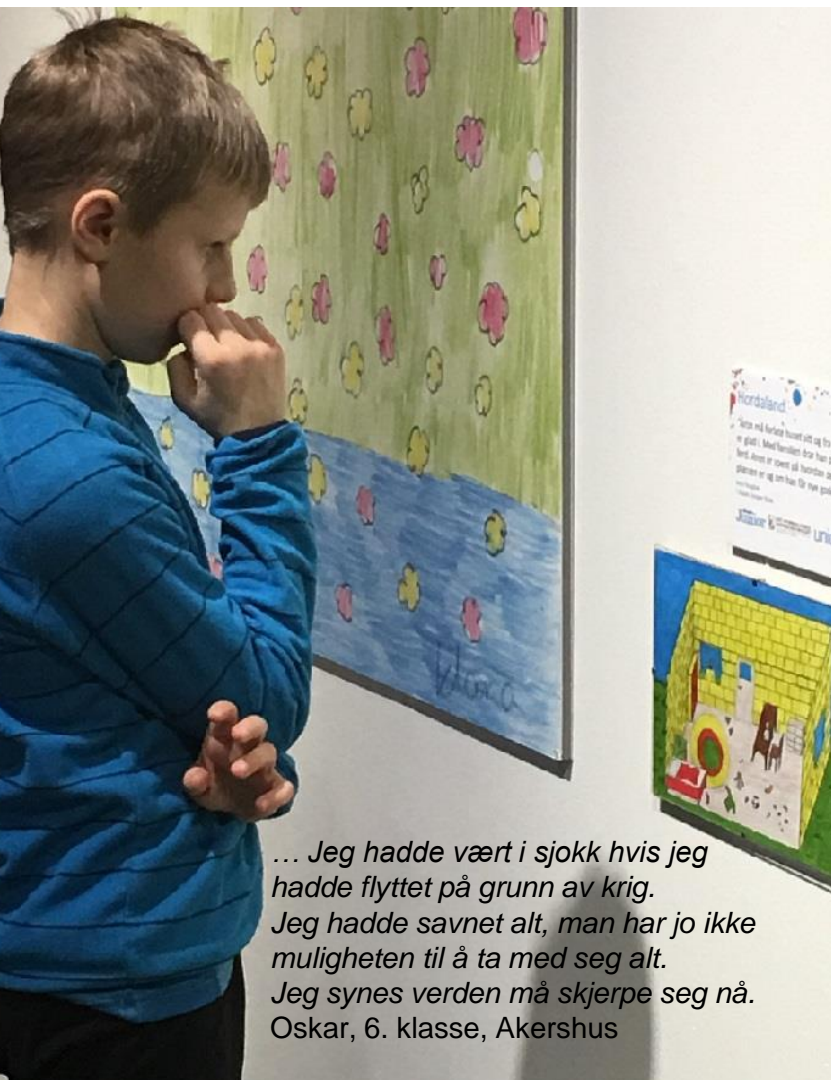
(Rammeplanen for barnehager)

På lag med barna

Med barna på laget

... Jeg hadde vært i sjakk hvis jeg hadde flyttet på grunn av krig. Jeg hadde savnet alt, man har jo ikke muligheten til å ta med seg alt. Jeg synes verden må skjerpe seg nå.
Oskar, 6. klasse, Akershus

Et barn har hundre språk, men frarøves nittini

(Loris Malaguzzi)

Partene anerkjenner barnets rett til hvile og fritid og til å delta i lek og fritidsaktiviteter som passer for barnets alder og til fritt å delta i kulturliv og kunstnerisk virksomhet.

Barnekonvensjonen, artikkel 31, del 1

Hvis jeg måtte flykte...

Å miste en mamma eller å miste en familie er ikke bare å gråte eller føle seg alene. Det er faktisk å miste et liv....

Hibo, 7b, Furuset skole, Oslo

Grunnleggende krav mht barns deltakelse

- Åpenhet og informasjon
 - Hvordan
 - Hvorfor
 - I hvilken grad
 - Mulig innflytelse
- Frivillig
 - Mulig å trekke seg
 - Hensyn til andre forpliktelser
- Respekt
 - Barns synspunkter behandles med respekt
 - Demokratiske, inkluderende prosesser
 - Bygge selvtillit
- Relevant
 - Bygge på barnas kunnskap
 - Saker som er relevante i barnas liv
 - Metodevalg

Rapportering til FNs barnekomité

- Norges 5. og 6. offentlige rapport levert høsten 2016
- Supplerende rapporter:
 - Forum for barnekonvensjonen: juni 2017
 - Barneombudet
 - Norsk senter for menneskerettigheter
 - Barnerapport
- «Pre-session»
- Eksaminasjon
- Merknader

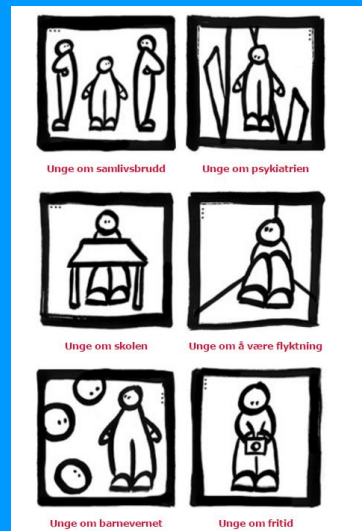
Barns bidrag til rapportene

MÅLGRUPPER MED ERFARING FRA

- Elevråd
- Organisasjonslivet
- Barnevern
- Asylmottak
- Funksjonsnedsettelse
- Psykiske lidelser
- Samlivsbrudd
- Samisk bakgrunn

METODER

- Tegninger
- Workshops
- Kvalitative intervjuer
- Fokusgruppeintervjuer
- Barne- og ungdomsringer
- Fysiske spørreskjemaer
- Nettbaserte undersøkelser

Det er så interessant å erfare hvor kompetente disse barna er. De ser hvor skoen trykker. Ofte har de løsninger på problemene også.

(Lothar Krappmann til NRK Kveldsnytt)

CFCI - Child Friendly Cities Initiative

UNICEF
Child Friendly Cities
and Communities
Initiative

Sertifiseringsordning
Ulikt fokus i ulike land
Barns deltakelse er sentralt

Svare på undersøkelser
Lage og gjennomføre undersøkelser
Undervise hverandre
Være med i styringen av CFCI
Lede kampanjer
Registrere behov
Bidra i utviklingen av lokale tjenester
Delta i lokale barne- og ungdomsråd
Evaluere kommunale tjenester

BARNEVENNLIGE KOMMUNER

- pilotprosjekt i samarbeid med Kongsbergregionen (7 kommuner i Buskerud og Telemark)

unicef for hvert barn

KONGSBERGREGIONEN

Vi er store nok - sammen

- 1) Brukerundersøkelser Barn
To foreldregrupper
Frivillig sektor
 - 2) Rapport
 - 3) Kartlegging Kommunene
 - 4) Rapport og anbefaling
 - 5) Evaluering

- Oppfølging

Hva er FNs barnekonvensjon?

Jeg er trygg på meg selv.

Har egentlig ikke fri.

Jeg har en bestevenn fra en annen kultur.

Sykehuset vårt er blitt tatt bort og i det siste har det hendt mange ulykker

Jeg ser skumle filmer men jeg blir ikke redd

EPINION

Om å si sin mening og bli hørt

Aldri Noen ganger Ofte Alltid Ønsker ikke å svare Vet ikke

De som bestemmer i byen eller stedet der jeg bor, tar hensyn til barns meninger

Har du noe du vil si?

TILBAKE NESTE

Barn, foreldre, frivillig sektor

1. Lek og fritid *Det er så mye lekser at jeg nesten ikke har tid*

2. Om å si sin mening og bli hørt / Deltakelse og medborgerskap *JEG ELSKER FOTBALL!*

3. Trygghet / Sikkerhet og beskyttelse *Foreldrene mine er super snille*

4. Helse / Helse og velferd *Jeg tør ikke å gå ut på grunn av bøller*

5. Skole *Mitt søskenbarn er der alltid for meg*

På skolen blir innimellom noen sure når jeg har egne meninger

Jeg har internett hos pappa men ikke hos mamma!

Vi i familien spiser noen ganger salat og sånn (vi har råd til varm mat)

3.3 Samlet vurdering av status

	Liten Lav Nei				Stor Høy Ja
1. Barns medbestemmelse, deltakelse og medborgerskap					
1.1. I hvilken grad har kommunen formaliserte medvirkningsarenaer for barn og unge, eksempelvis ungdomsråd?					
1.2. I hvilken grad mener dere at denne/disse medvirkningsarenaene gir barn en reell mulighet for å medvirke og påvirke kommunale beslutninger?					
1.3. Hvordan vurderer dere kommunes innsats når det gjelder å sikre at barn får mulighet til å si sin mening knyttet til kommunale prosesser som omhandler barn?					
1.4. I hvor stor grad blir det enkelte barn (i samsvar med modenhet og alder) hørt i saker som angår barnet?					
2. Rett til lek og fritid					
2.1. I hvilken grad har barn tilgang til variert og tilpasset fritids- og aktivitetstilbud i kommunen?					
2.2. I hvor stor grad finnes det møtesteder for barn og unge i kommunen som ikke er interessert i å drive med idrett eller musikkaktiviteter?					
2.3. I hvilken grad har funksjonshemmede barn mulighet for å delta i idretts og aktivitetstilbud i kommunen?					
2.4. I hvilken grad har levekårsutsatte barn mulighet delta i sosiale felleskap og fritidsaktiviteter?					
3. Trygghet, sikkerhet og beskyttelse					
3.1. Har kommunen en kommunal handlingsplan mot vold i nære relasjoner?					
3.2. I hvilken grad er kommunen i stand til å forebygge og avdekke og vold og overgrep mot barn?					

Kommuneadministrasjonen

1. Rett til lek og fritid
2. Deltakelse, medborgerskap og medbestemmelse
3. Trygghet, sikkerhet og beskyttelse
4. Helse og velferd
5. Sosiale tjenester
6. Inkluderende og trygt skolemiljø
7. Helhetlige og koordinerte tjenester til barnets beste

UNICEF Rettighets-skole

- Et skoleutviklingstiltak for å forbedre barn og unges trivsel og utvikling gjennom reell elevmedvirkning og planmessig styrking av skolens psykososiale miljø.
- Skolen bygger hele sin virksomhet på FNs barnekonvensjon.
- Barns rettigheter og verdier som likeverd, respekt, toleranse og deltakelse er felles referanseramme og hjertet i skolens etos og kultur.
- Elever, foreldre, lærere og annet personale forenes i et fellesskap som bevisst, systematisk og målrettet arbeider etter disse verdiene.
- Elevene lærer om barns rettigheter ved å bruke dem hver dag.

Hvorfor Rettighetskoler?

- Mindre mobbing
- Mer kunnskap om egne rettigheter
- Økt forståelse og respekt for andres rettigheter
- Større aksept for ulikhet
- Høyere trivsel blant både barn og voksne
- Større elevengasjement
- Økt ansvar for egen og andres læring
- Elevene ble flinkere til å løse konflikter selv
- Mer elevmedvirkning og aktivt medborgerskap

Fire byggestener

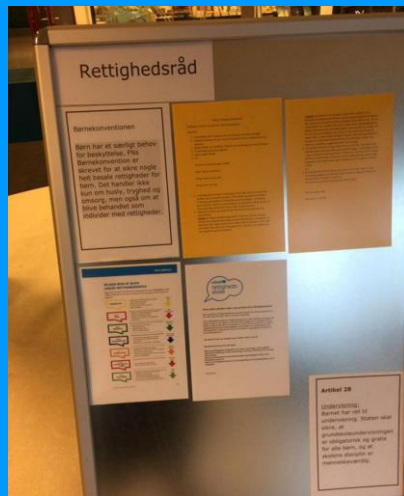

Kunnskap

Elevmedvirkning

Undervisning

Lederskap

Langelinieskolens resultater

<http://www.tvsyd.dk/nyheder/16-09-2016/1930/oster-starup-er-blevet-udnaevnt-til-unicef-rettighedsskole?autoplay=1#player>

Spørgsmål til eleverne	Svar i september 2014 da skolen begyndte på projektet. % der svarer JA	Svar etter et år (2015) % der svarer JA
Har du hørt om Børnekonventionen	43	83
Kan du nævne mindst fire rettigheder fra den	25	76
Gælder rettigheder for børn i hele verden	69	82
Ved du hvad de voksne på skolen kan gøre hvis en elev har det svært	39	52
Er der regler mod mobning på skolen og i klassen	68	80
Har du været med til at lave regler om hvordan man skal være overfor hinanden	48	67
Hvis du har et vigtigt spørgsmål, er der så en voksen, der giver sig tid til at lytte	54	68
Har du i skolen lært noget om, hvordan børn i andre lande har det	65	91
Kan du godt lide at gå i skole	64	76

unicef | for hvert barn